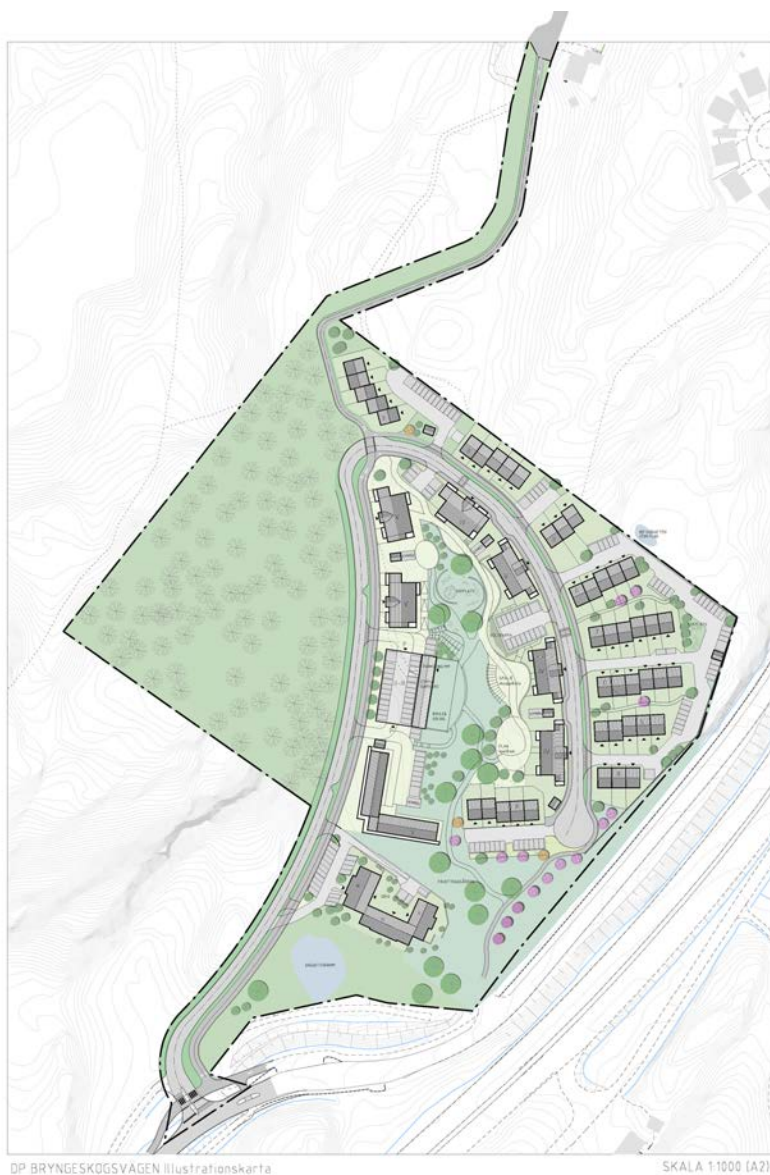

Artskyddsutredning Bryngeskogsvägen Alingsås kommun

Uppdragsgivare

Derome Hus AB
432 87 Veddige
Torbjörn Jennerhed

Genom: Jesper Adolfsson, plankonsult Alingsås kommun
Tel. +46 707 20 66 60

Uppdragstagare

Naturcentrum AB
Västanvindsgatan 8
444 30 Stenungsund
Tel. 010-220 12 00
ncab@naturcentrum.se

Projektorganisation

Naturcentrums projektnummer: 3776

Projektledare: Lilian Karlsson
Tel. 010-220 12 19
lilian.karlsson@naturcentrum.se

Analys och rapport: Lilian Karlsson
Granskning: Petter Bohman

Kartmaterial

Anges under respektive kartbild.

Omslagsbild

Illustrationskarta över planförslaget, 2023-03-30.

Denna rapport bör citeras

Karlsson, L. 2023. Artskyddsutredning Bryngeskogsvägen, Alingsås kommun. Underlag för detaljplan. Naturcentrum AB. PDF-rapport 36 sidor.

Innehåll

Sammanfattning	4
Uppdrag.....	5
Syfte	5
Bakgrund	6
Tidigare inventeringar	6
Nuvarande tillstånd.....	7
Länsstyrelsens samrådsyttrande.....	8
Artskyddsförordningen	9
Fåglar.....	9
Mindre vattensalamander och vanlig groda	10
Resultat	11
Fåglar.....	11
Groddjur.....	15
Sammantagen bedömning	17
Fåglar.....	17
Detaljplanens påverkan	17
Kontinuerlig ekologisk funktion (KEF)	17
Mindre hackspett.....	18
Grönsångare	19
Gröngöling	21
Stjärtmes.....	21
Mindre vattensalamander och vanlig groda	22
Detaljplanens påverkan	22
Mindre vattensalamander	23
Vanlig groda.....	23
Skydds- och kompensationsåtgärder samt försiktighetsmått	23
Skydds- och kompensationsåtgärder samt försiktighetsmått	24
Förslag på ytterligare habitatförbättrade åtgärder.....	25
Referenser	26
Internetbaserade källor	26
Bilaga 1	27
Bilaga 2	29

Sammanfattning

Naturcentrum AB har på uppdrag av MARELD landskapsarkitekter AB genomfört en artskyddsutredning inom detaljplanområde Bryngeskogsvägen vid Södra Stadsskogen, Alingsås kommun. Utredningen är tänkt att användas som underlag till detaljplan och genomförs utifrån befintligt underlag. Syftet är att bedöma risken för att artskyddet utlöses i och med detaljplanens genomförande och att föreslå anpassningar och åtgärder för att undvika att arterna påverkas negativt.

Den planerade exploateringen bedöms påverka fåglar genom en förlust av livsmiljöer, en ökad grad av störningar och mänsklig närvaro. Många av de påträffade fågelarterna har krav på sin livsmiljö som kan uppfyllas av vardagslandskapet men vissa, som mindre hackspett, grönsångare, gröngöling och stjärtmes har mer specifika habitatkrav och bedöms som känsligare för en exploatering. Detaljplanen kan påverka mindre vattensalamander och vanlig groda på ett otillåtet sätt om fullbildade djur, ägg och yngel skadas eller dödas, både under och efter byggtiden.

Föreslagna skydds- och kompensationsåtgärder

- Inga arbeten som riskerar att döda fåglar, ägg och ungar eller förstöra fåglars bon genomförs under deras häckningsperiod 15 mars – 31 juli.
- Restaurera snarast livsmiljöer för mindre hackspett i de nära omgivningarna som kompensation för redan genomförd avverkning.
- Undanta resterande del av naturvärdesobjekt 30 från exploatering.
- Undvik exploatering inom 50 m från lekvattnet under perioden 15/3–15/5.
- Undvik dränering eller förorening av lekvattnet.
- Placera inte upplag inom 50 meter från dammen under mars – oktober.
- Skapa övervintringsplatser på lämplig plats öster om lekvattnet

Föreslagna habitatförbättrade åtgärder

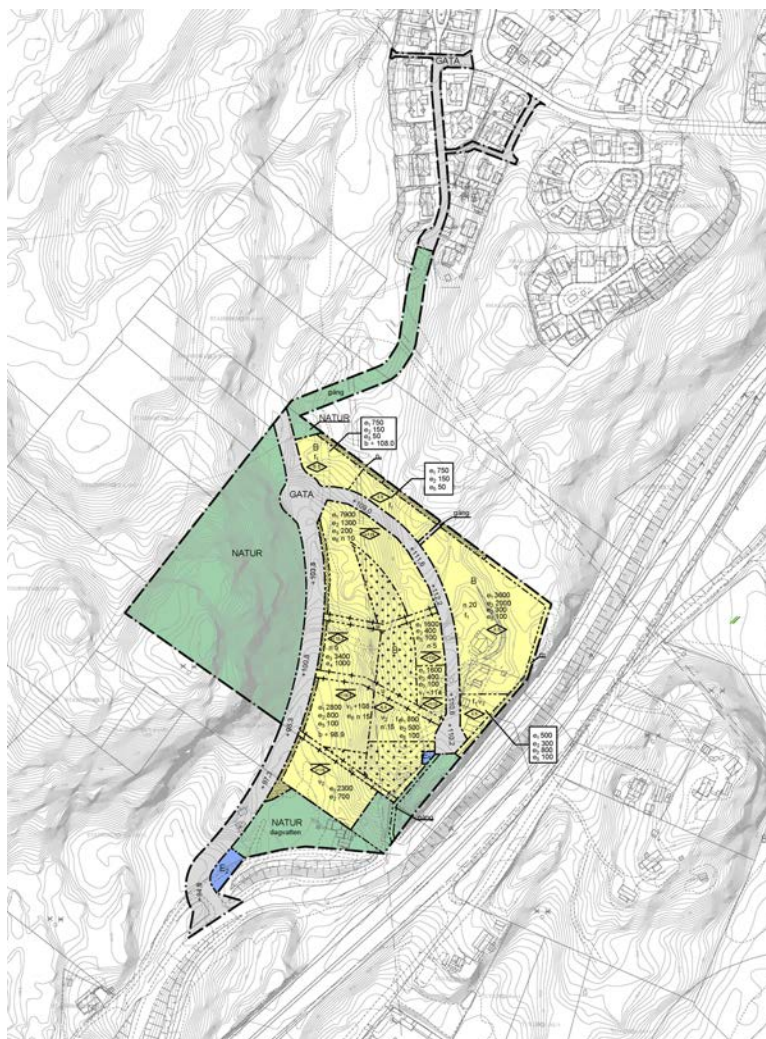
- Uppsättning av 10–20 småfågelholkar
- Utveckla där så är möjligt solbelysta buskar och bryn
- Placera död ved av olika dimensioner i anslutning till bäcken i öster.
- Tillåt på sikt en lövträdsbård komma upp längs bäcken.

Uppdrag

Naturcentrum AB har på uppdrag av MARELD landskapsarkitekter AB genomfört en artskyddsutredning inom detaljplanområde Bryngeskogsvägen vid Södra Stadsskogen, Alingsås kommun (figur 1). Utredningen är tänkt att användas som underlag till detaljplan och genomförs utifrån befintligt underlag som erhållits av uppdragsgivaren. Utredningen är därför begränsad till fåglar, vanlig groda och mindre vattensalamander, vilka samtliga är noterade i området och skyddade genom Artskyddsförordningen.

Syfte

Syftet med artskyddsutredningen är att bedöma risken för att artskyddet utlöses i och med detaljplanens genomförande och att i första hand föreslå anpassningar och åtgärder för att undvika att arterna påverkas negativt.

Figur 1. Plankarta för bostäder vid Bryngeskogsvägen, Stadsskogen 2:122 m.fl. (2023-04-06).

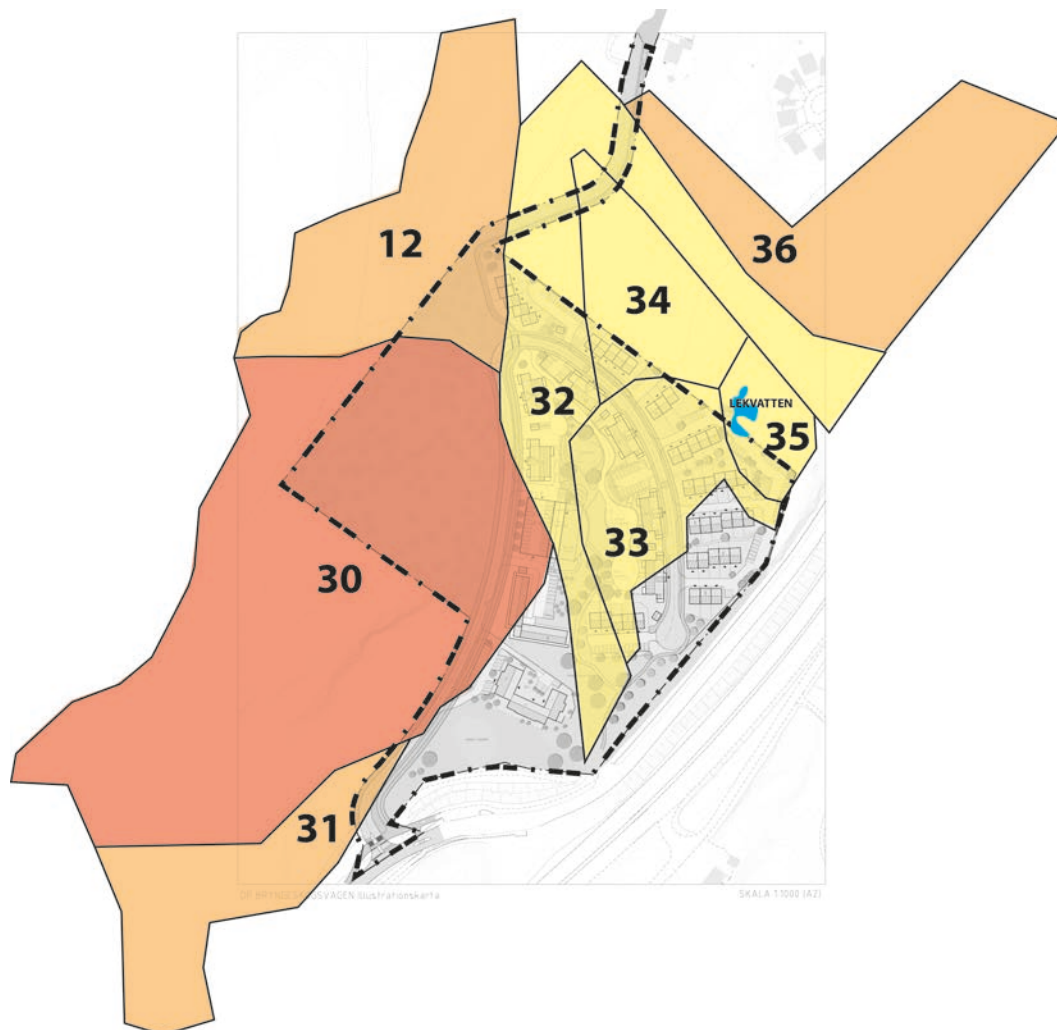

Bakgrund

Alingsås kommun arbetar för närvarande med en detaljplan på fastigheten Stads-skogen 2:122 och 2:123 söder om Alingsås tätort. Planen möjliggör byggnation av upp emot 200 bostäder i form av flerbostadshus i fyra till fem våningar inom ett område som till stor del tidigare bestått av kuperad skogsmark. I samband med genomförda inventeringar och utredningar har området bedömts ha förutsättningar för flera skyddade arter och artgrupper, såsom fåglar, groddjur, hasselmus och fladdermöss. Artinventeringar har i nuläget genomförts för fåglar och groddjur. Då denna utredning utgår från befintligt underlagsmaterial behandlas endast de fågelarter och groddjur som påträffats vid tidigare genomförd inventering.

Tidigare inventeringar

År 2017 gjorde Calluna en naturvärdesinventering som underlag till detaljplan (Sörensen 2017) och i samband med kommunens arbete med planprogram för Stadsskogen år 2019 genomfördes ytterligare en naturvärdesinventering i området av Melica (Alfsdotter & Bergil). Området bedömdes ha förutsättningar för flera skyddade arter/artgrupper och följande år genomfördes artinventeringar av groddjur och fåglar i området av Calluna AB (Mattson & Edvardsson 2020). Resultatet från naturvärdesinventeringen 2019 presenteras tillsammans med överlagrad plankarta och lekvatten för groddjur i figur 2. Ett förnyat artuttag gjordes den 15 juni 2023 för att identifiera eventuella ytterligare arter som noterats sedan inventeringarna utfördes.

Figur 2. Planområdet i förhållande till identifierade naturvärdesobjekt 2019 samt befintligt lekvatten för groddjur (karta erhållen från uppdragsgivaren 2023-06-14).

Nuvarande tillstånd

Med anledning av en misskommunikation hos Derome avverkades en större del av planområdet som planeras för bebyggelse (skrafferad yta, figur 3). Endast enstaka högstubbar lämnades kvar i det avverkade området men skogen närmast lekvattnet för groddjur avverkades inte (Mattsson & Alvunger 2022).

TECKENFÖRKLARING:

- ▲ Invasiva arter
- Skyddade arter
- ▨ Avverkat
- ▭ Ny plangrans

Figur 3. Avverkat område avgränsat år 2022 (Mattsson & Alvunger 2022).

Länsstyrelsens samrådsyttrande

I Länsstyrelsens samrådsyttrande från 2022-04-12 framgår att följande frågor behöver hanteras för att artskyddet ska kunna bedömas:

1. om skyddade arter förekommer i området och nyttjar området för fortplantning, övervintring eller födosök,
2. hur förutsättningarna är för de arter som förlorar områden för fortplantning och övervintring att tillgodose sina behov genom motsvarande områden i närområdet, och
3. hur störning och skador på exemplar av arter, fortplantningsområden och viloplatser kan undvikas eller minimeras (genom anpassningar och skyddsåtgärder)

Då denna utredning begränsas till arter och artgrupper som tidigare inventerats i område, är det i synnerhet de två senare punkterna som behandlas.

Förslag som lämnas utgår ifrån skadelindringshierarkin, vilken även nämns i länsstyrelsens yttrande. Notera att möjligheter till dispens från Artskyddsförordningen lämnas mycket restriktivt.

Den ordning som bör gälla vid hänsyn till skyddade arter är

- 1) anpassning av planen för att undvika påverkan
- 2) skyddsåtgärder för att minimera påverkan och i sista hand
- 3) dispensansökan och kompensation för att reparera påverkan som inte kan undvikas eller minimeras.

Artskyddsförordningen

Det svenska artskyddet regleras främst genom Artskyddsförordningen där både svenska fridlysningsregler och EU-lagstiftning har införlivats tillsammans med internationella överenskommelser. Under senare år har en förändrad praxis och tillämpning av EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv lett till en stor osäkerhet kring hur dessa bestämmelser ska tillämpas, i synnerhet för fåglar och andra arter som omfattas av Artskyddsförordningens 4 §.

Fåglar

Nedan visas ett utdrag med de nya bestämmelserna gällande fridlysning av fåglar, vilket beslutades den 16 juni 2022 och trädde i kraft den 1 oktober samma år.

4 § Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att
  - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
  - b) återupprätta populationen till den nivån.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Förordning (2022:928).

Bestämmelserna gäller samtliga fågelarter. I kommentarerna till de nya bestämmelserna nämns dock nationellt rödlistade och minskande arter samt sådana som är upptagna i fågeldirektivets bilaga 1 som exempel på arter där populationsnivån inte kan anses vara tillfredsställande. Detta innebär att undantag enligt a och b inte är tillämpliga.

Senare domar har även fastställt att en negativ påverkan på en arts livsmiljö kan innebära en störning enligt den 4:e punkten, vilket i praktiken kan innebära att livsmiljöer är skyddade gällande vissa arter med högre krav på sin livsmiljö (Mark- och miljööverdomstolen 2022).

Mindre vattensalamander och vanlig groda

Både mindre vattensalamander och vanlig groda är fridlysta genom Artskyddsförordningen 6 § enligt nedan:

6 § I fråga om sådana vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och
2. ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Livsmiljöerna för dessa arter är i sig inte skyddade men då skyddet gäller alla levnadsstadier hos djuren är det av betydelse att identifiera lämpliga lekvatten, landmiljöer och övervintringsområden där dessa kan tänkas förekomma under olika tid på året för att inte riskera att skada eller döda dessa vid en exploatering.

Resultat

Fåglar

Artinventeringen av fåglar genomfördes med linjetaxering vid två tillfällen under fåglarnas häckningsperiod, kl 05:00-08:30 den 24 april och 30 maj år 2020. 23 fågelarter bedömdes häcka i planområdet och ytterligare 9 i närområdet. Av dessa är fem rödlistade: spillkråka (NT), grönsångare (NT), svartvit flugsnappare (NT), björktrast (NT) och grönfink (EN). Utöver detta noterades även järnsparv, vilken är en art som minskat kraftigt sett över en 30-årsperiod (50–90 %). Inom de senaste 10 åren bedöms minskningen vara mellan 7–19 % (Artfakta).

Vid tidigare naturvärdesinventering i början av juni år 2017 (Sörensen 2017) noterades även mindre flugsnappare och gulsparrv (NT) i området. Mindre flugsnappare är i likhet med spillkråka (NT) upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv. Vid naturvärdesinventeringen 2019 noterades även bohål av mindre hackspett i naturvärdesobjekt 30 (Alfsdotter & Bergil). Även om dessa arter inte påträffats vid fågelinventeringen 2020 har de av försiktighetsprincip även tagits med i denna utredning.

Figur 4. De fågelarter som bedömdes som naturvårdsmässigt viktiga vid tidpunkten för Callunas inventering 2020 presenterade på karta. Sedan dess har stora förändringar skett av artskyddet vilket numera i större utsträckning beaktar samtliga fågelarter.

Figur 5. I samband med Callunas tidigare naturvärdesinventering 2017 noterades även mindre flugsnappare och gulsparv (VU) i närheten av planområdet.

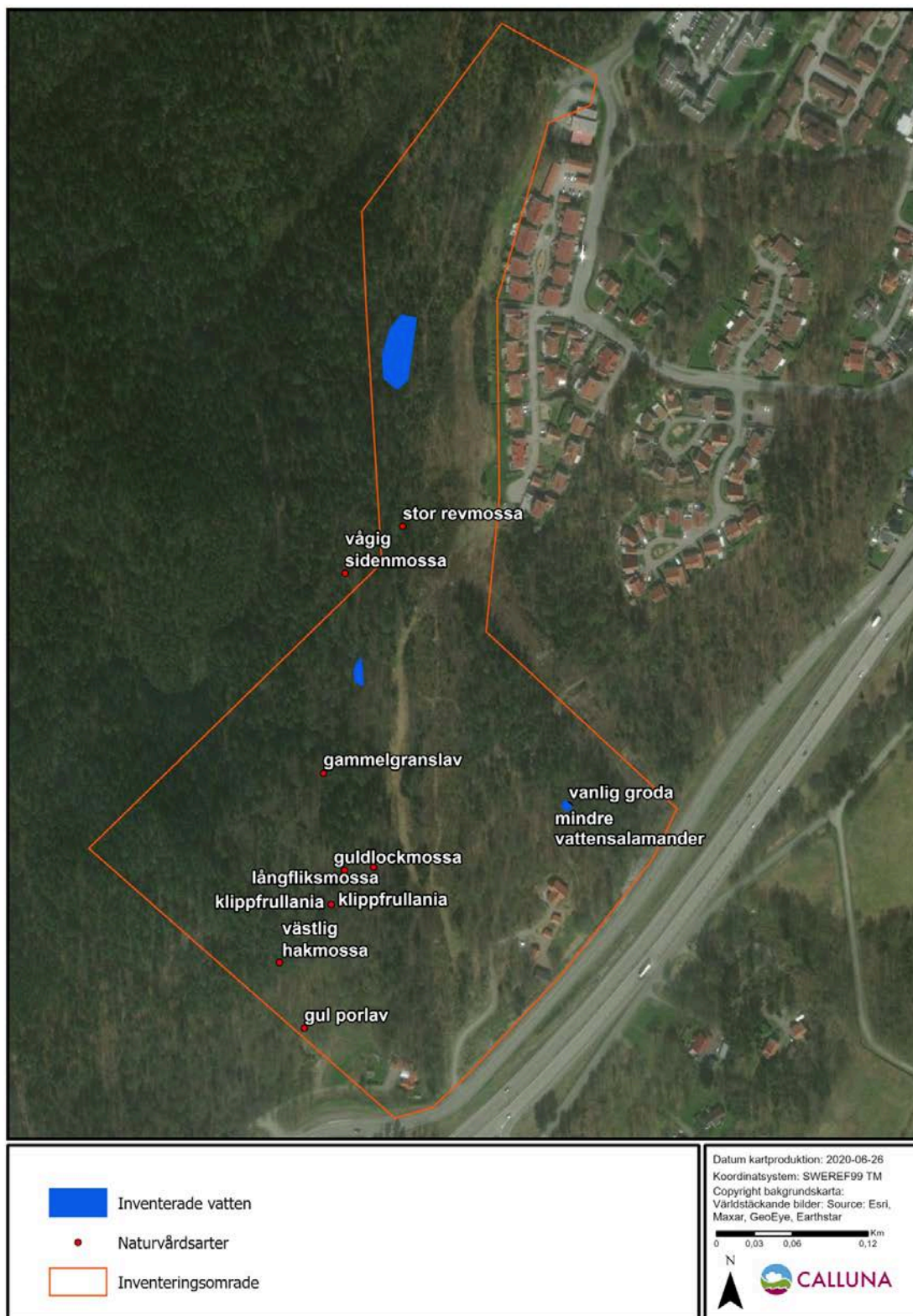
Tabell 1. Samtliga fågelarter som påträffats i eller i nära anslutning till planområdet vid tidigare art- och naturvärdesinventeringar samt bedömt antal par/revir vid fågelinventeringen. I tabellen framgår rödlistningskategorier enligt NT – Nära hotad och EN – Starkt hotad. Arter som markeras med * har minskat över en längre tidsperiod men minskningstakten har klingat av på senare år. NV betecknar övrig naturvårdsart som har högre krav på sin livsmiljö än vad som vanligen uppfylls i vardagslandskapet.

Art	Kategori	Häckningskriterium	Antal par/revir	Inventering
Björktrast	NT	Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Grönfink	EN	Spel/sång	1–2	Artinv. 2020
Grönsångare	NT	Spel/sång	5	Artinv. 2020
Gulsparv	NT	Observerad under häckningstid		NVI 2017
Mindre hackspett	NT	Spår (flera bohål)		NVI 2019
Mindre flugsnappare	EU	Observerad under häckningstid		NVI 2017
Spillkråka	NT EU	Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Svartvit flugsnappare	NT	Spel/sång	2	Artinv. 2020
Stjärtmes	NV	Bobygge	1	Artinv. 2020
Gröngöling	NV	Spel/sång		NVI 2019
Järnsparv	*	Spel/sång	2–3	Artinv. 2020
Blåmes		Spel/sång	6–8	Artinv. 2020
Bofink		Spel/sång	5–6	Artinv. 2020
Gransångare		Spel/sång	5–6	Artinv. 2020
Grönsiska		Spel/sång	1–2	Artinv. 2020
Gärdsmyg		Spel/sång	5–6	Artinv. 2020
Kaja		Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Koltrast		Spel/sång	5–6	Artinv. 2020
Korp		Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Kungsfågel		Spel/sång	5–6	Artinv. 2020

Art	Kategori	Häckningskriterium	Antal par/revir	Inventering
Lövsångare		Spel/sång	10–20	Artinv. 2020
Ob korsnäbb		Spel/sång	1	Artinv. 2020
Nötskrika		Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Nötväcka		Spel/sång	3–4	Artinv. 2020
Pilfink		Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Ringduva		Spel/sång	4–5	Artinv. 2020
Rödhake		Spel/sång	8–10	Artinv. 2020
Skata		Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Stenknäck		Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Större hackspett		Bo, hörda ungar	3	Artinv. 2020
Svarthätta		Spel/sång	3–4	Artinv. 2020
Sädesärla		Obs i lämplig biotop		Artinv. 2020
Talgoxe		Par i lämplig biotop	6–8	Artinv. 2020
Taltrast		Spel/sång	4	Artinv. 2020
Trädgårdssångare		Spel/sång	1	Artinv. 2020
Trädkrypare		Spel/sång	1–2	Artinv. 2020

Groddjur

Groddjur inventerades med ett dagbesök den 24 april samt med efterföljande nattbesök den 29 april och 7 maj. Vid inventeringen noterades tre romklumpar och två vuxna individer av vanlig groda samt två äggfyllda honor av mindre vattensalamander. Lekvattnet omges av blandskog, vilken även skuggar vattenmiljön, och bedömdes vara vattenhållande över året. Vid inventeringen inventerades ytterligare två småvatten i nordväst men inga groddjur påträffades. Dessa bedömdes antingen torka ut eller växa igen under sommarmånaderna.

Figur 6. Groddjur inventerades av Calluna inom tre vattenförekomster i närheten av detaljplaneområdet år 2020.

Artuttag

Ett förnyat artuttag gjordes den 15 juni 2023 för att identifiera eventuella ytterligare skyddade arter som noterats sedan inventeringarna utfördes. Uttaget omfattade:

- samtliga fågelarter inom detaljplaneområdet och dess närmaste omgivning (omkring 100 m)
- rödlistade fågelarter och fågeldirektivsarter samt övriga fridlysta arter och arter i art- och habitatdirektivet inom omkring 1 kilometer från detaljplaneområdet.

Inga ytterligare skyddade artförekomster framkom vid artuttaget inom eller i närheten av detaljplaneområdet.

Sammantagen bedömning

Fåglar

Detaljplanens påverkan

Den planerade exploateringen bedöms påverka fåglar i huvudsak genom förlust av livsmiljöer men även genom en ökad grad av störningar och mänsklig närvaro i planområdet och dess närmaste omgivning. En ökad predation och störning kan även orsakas av husdjur som katter och hundar. Även avverkningar och högljudda arbeten såsom markarbeten kan påverka fåglar negativt under byggfasen, om detta genomförs under häckningstid. Beroende på hur de slutliga grönområdena i området utformas kan de dock utgöra nya livsmiljöer för vissa arter, åtminstone sådana som har mer generella habitatkrav och vanligen uppehåller sig i människans närhet.

På sikt kan detaljplanen även bidra till kumulativa effekter tillsammans med andra detaljplaner i närheten och den ökade bebyggelsen ligger även till grund för att Södra länken planeras genom Stadsskogen-området (Eriksson m.fl. 2022).

Kontinuerlig ekologisk funktion (KEF)

Många av de påträffade fågelarterna har krav på sin livsmiljö som kan uppfyllas av vardagslandskapet i stort. Det rör sig om fåglar som häckar i vanligt förekommande miljöer såsom träd, buskar, byggnader och på marken. Vissa häckar ofta i människans närhet medan andra för en mer undanskymd tillvaro. För dessa arter bedöms den kontinuerliga ekologiska funktionen upprätthållas i landskapet trots att

detaljplaneområdet tas i anspråk. Mer detaljerade uppgifter om de olika fågelarternas biotopval och bedömningar för respektive art framgår av bilaga 2.

Vissa fågelarter, såsom mindre hackspett, grönsångare, gröngöling och stjärtmes bedöms dock vara mer eller mindre känsliga för påverkan genom en exploatering på grund av att de har något mer specifika habitatkrav. Dessa arter beskrivs mer ingående i efterföljande avsnitt. Åtgärder och försiktighetsmått som föreslås för att gynna mindre hackspett bedöms även gynna många andra lövskogsarter.

Mindre hackspett

Flera bohål av mindre hackspett noterades i naturvärdesobjekt 30 vid naturvärdesinventeringen. Även om arten inte påträffades vid den efterföljande fågelinventeringen visar fynden av bohål att området ingått i revir för arten och att det därmed sannolikt finns förutsättningar för arten i området. Observation av arten har även registrerats i Artportalen under perioden 14 april – 3 maj 2023 i Stadsskogens nordliga del. Observationen anges som ett permanent revir.

Ekologi och livsmiljö

Mindre hackspett förekommer i lövskog och blandskog med äldre ädellövträd där den hackar ut sitt bohål ut i murkna lövträd eller lövträdsstubbar. Under vintern kan den även födosöka i grandominerad skog, troligen då denna ger ett bättre skydd mot rovfåglar och rovdjur. Arten har stora revir, ett par av mindre hackspett behöver omkring 40 hektar äldre lövdominerad skog inom ett område på upp till 200 hektar för att häcka framgångsrikt. Under vintern utökas reviret till flera hundra hektar.

Bevarandestatus

Mindre hackspett har dålig bevarandestatus genom en pågående minskning. Under de senaste 15 åren har arten minskat med 25 (10-40) %. Arten är rödlistad som Nära hotad – NT, men bedöms vara nära gränsvärdet för sårbar – VU. Minskningen avser både antalet reproduktiva individer och kvalitén på artens habitat.

Hot

Habitatförlust och habitatförsämring kan ske genom avverkningar och annan skogs-skötsel, exempelvis:

- Avverkning av äldre lövträd
- Gallring med borttagning av lövträd i löv- och blandskogar
- Plantering/omförande av lövmiljöer till barrskog
- Dränering och avverkning av al- och björkkärr

- Rövning och gallring i täta strandskogar och alkärr
- Borttagande av död ved (även stående döda träd som kan vara lämpliga boträd)

Bedömd påverkan av detaljplanen

Lokalt

Stora delar av detaljplaneområdet har nu redan avverkats, vilket innebär en habitatförlust då de avverkade naturvärdesobjekten nr 12, 30, 33 och 35 bedöms som lämpliga livsmiljöer som troligen har ingått i tidigare revir. Den aktuella detaljplanen bedöms i sig påverka ett revir av mindre hackspett negativt och bidrar även till en mer omfattande påverkan genom kumulativa effekter tillsammans med andra framtida exploateringar i Stadsskogen.

Regionalt

Detaljplanen bedöms inte påverka populationerna på regional nivå.

Nationellt

Detaljplanen bedöms inte påverka populationerna på nationell nivå.

Skydds- och kompensationsåtgärder samt försiktighetsmått

Som kompensationsåtgärd för tidigare genomförd avverkning bör restaurering snarast genomföras i lämpliga områden av motsvarande storlek i närområdet. De restaurerade områdena ska även på sikt kunna fungera som livsmiljöer för mindre hackspett.

Undanta kvarvarande delar av objekt 12 och 30 från exploatering.

För att undvika kumulativa effekter av flera olika exploateringar bör mindre hackspett även beaktas vid den övergripade planeringen i Stadsskogen-området.

Grönsångare

Sammanlagt identifierades 5 par/revir av grönsångare vid artinventeringen år 2020. Arten påträffades främst i norra delen av detaljplaneområdet (figur 4) men då någon revirkartering inte har gjorts i samband med inventeringen finns inga ytterligare uppgifter om revirens utsträckning. Åtminstone naturvärdesobjekt 12 och 30 bedöms dock ingå i revir för arten.

Ekologi och livsmiljö

Grönsångare förekommer i sluten, högstammig skog utan kraftigare undervegetation, gärna i ekskog eller granskog med lövinslag. Boet byggs på marken dolt av en tuva, trädrot eller annan växtlighet.

Bevarandestatus

Grönsångare har minskat med 17 (6-24) % under de senaste 10 åren och uppnår numera kriteriet för Nära hotad – NT, nära gränsen för Sårbar – VU. Arten har därmed inte gynnsam bevarandestatus på nationell nivå.

Hot

Avverkningar och påverkan i övervintringsområdena är möjliga orsaker till att arten minskat.

Bedömd påverkan av detaljplanen

Lokalt

Delar av naturvärdesobjekt 12 och 30 har redan avverkats, vilket bedöms påverka revir av grönsångare. Den sammantagna bedömning som gjordes av Calluna efter avverkningen är uppskattningsvis ett revir har påverkats och att konsekvenserna för grönsångare på populationsnivå blir liten (Mattsson & Alvunger 2022). Avverkningen innebär dock en minskning av lämpligt habitat för arten, vilket tillsammans med andra exploateringar i närheten kan ge kumulativa effekter.

Regionalt

Detaljplanen bedöms inte påverka populationerna på regional nivå.

Nationellt

Detaljplanen bedöms inte påverka populationerna på nationell nivå.

Skydds- och kompensationsåtgärder samt försiktighetsmått

Som kompensationsåtgärd för tidigare genomförd avverkning bör restaurering snarast genomföras i lämpliga områden av motsvarande storlek i närområdet. Där det bedöms lämpligt kan detta kombineras med restaureringar för mindre hackspett.

Undanta kvarvarande delar av objekt 30 från exploatering.

Gröngöling

Gröngöling har tidigare noterats vid naturvärdesinventeringen 2019 och observationer av arten har gjorts under häckningstid på flera platser i det närliggande landskapet. Planområdet bedöms kunna ingå i revir för arten.

Ekologi och livsmiljö

Arten förekommer i glesa lövskogar, parker och lövblandade barrskogar, ofta i anslutning till odlingsmark. Inte sällan häckar den i närheten av människan men för ändå en undanskymd tillvaro. Bohålet hackas ut i grova eller senvuxna, svampangripna lövträd, ofta asp.

Bevarandestatus

Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Nära hotad – NT till Livskraftig – LC. Utifrån de mest troliga värdena bedöms den som Livskraftig. Antalet reproduktiva individer är dock minskande. Huruvida arten har god bevarandestatus är därför osäkert.

Hot

Igenväxning och gödsling av betesmarker, upphörande skogsbete, igenplantering av åkrar och betesmarker i småskaligt landskap.

Bedömd påverkan av detaljplanen

Lokalt

Lämpliga miljöer för arten kan ha försvunnit i och med genomförda avverkningar i planområdet.

Regionalt

Detaljplanen bedöms inte påverka populationerna på regional nivå.

Nationellt

Detaljplanen bedöms inte påverka populationerna på nationell nivå.

Skydds- och kompensationsåtgärder samt försiktighetsmått

Arten bedöms gynnas av föreslagna åtgärder för mindre hackspett.

Stjärtmes

Vid tidigare artinventering av fåglar år 2020 noterades bobyggande stjärtmes centralt i detaljplaneområdet. Planområdet bedöms därmed ingå i revir för arten.

Ekologi och livsmiljö

Stjärtmes förekommer i löv- och blandskog med naturlig beståndsstruktur och välutvecklad undervegetation, främst med hassel och sälg, samt döda träd. Boet byggs av mossa i grenklyka och maskeras med näver och lavar. Arten har liknande krav på sin livsmiljö som mindre hackspett.

Bevarandestatus

Stjärtmes bedöms som Livskraftig – LC men en minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Det finns därför en osäkerhet i huruvida arten har god bevarandestatus på lång sikt.

Hot

Avverkning av grova eller gamla träd, borttagning av lövträd, röjning, dikning och annan torrläggning påverkar arten negativt.

Bedömd påverkan av detaljplanen

Lokalt

Lämpliga häckningsmiljöer för arten har försvunnit i och med genomförda avverkningar i planområdet.

Regionalt

Detaljplanen bedöms inte påverka populationerna på regional nivå.

Nationellt

Detaljplanen bedöms inte påverka populationerna på nationell nivå.

Skydds- och kompensationsåtgärder samt försiktighetsmått

Arten bedöms gynnas av föreslagna åtgärder för mindre hackspett.

Mindre vattensalamander och vanlig groda

Detaljplanens påverkan

Detaljplanen kan påverka mindre vattensalamander och vanlig groda på ett otillåtet sätt om fullbildade djur, ägg och yngel skadas eller dödas. Exempelvis kan det handla om att markarbeten utförs i närheten av deras lekvatten under lekperioden (15 mars – 15 maj) eller att lekvattnet torrläggs eller förorenas under groddjurens

utvecklingsperiod (15 mars – 30 september). Upplag som placeras i närheten av dammen under byggnationen kan även locka till sig djur som sedan förolyckas när maskarna flyttas. Groddjur kan även skadas och dödas av robotgräsklippare, trafik eller tamdjur efter att byggnationen färdigställts. Samtidigt kan nya födosöks- och övervintringsmiljöer skapas i och med att nya grönytor och trädgårdar anläggs. Om nya dammar anläggs kan även dessa användas av groddjur förutsatt att vattenkvalitén är tillräckligt god utan föroreningar från exempelvis hårdgjorda ytor.

Mindre vattensalamander

Ekologi och livsmiljö

Mindre vattensalamander har låga krav på sin livsmiljö och leker även i mer triviala och tillfälliga vattenförekomster under perioden april – maj. Under resterande del av året uppehåller de sig vanligen i området kring lekvattnet där de sedan även övervintrar. Larvutvecklingen är förhållandevis lång och i augusti – september lämnar de fullbildade salamandrarna sina lekvatten.

Bevarandestatus

Arten har god bevarandestatus utan betydande tecken på populationsminskning och bedöms som Livskraftig - LC.

Vanlig groda

Ekologi och livsmiljö

Vanlig groda förekommer i många olika typer av miljöer, främst i fuktiga områden. Arten leker i fiskfria småvatten under perioden april – maj och de färdigutvecklade smågrodorna lämnar lekvattnet under sommaren. Arten livnär sig främst på maskar, insekter och andra småkryp.

Bevarandestatus

Arten har god bevarandestatus utan tecken på populationsminskning och bedöms som Livskraftig - LC.

Skydds- och kompensationsåtgärder samt försiktighetsmått

För att undvika att mindre vattensalamander och vanlig groda skadas eller dödas under byggnationen bör exploatering undvikas inom en skyddszon på 50 meters avstånd från lekvattnet under perioden 15 mars – 15 maj.

Det är även viktigt att säkerställa att lekvattnet inte dräneras eller förorenas. Diesel-tankar eller liknande som förekommer i området under byggnationen ska därför inte placeras inom skydds-zonen på ett sådant sätt att ett eventuellt läckage kan hamna i vattenmiljön. Efter byggnationen är färdigställd får heller inte dumpning av avfall ske

i eller i närheten av dammen. Upplag bör inte heller placeras inom 50 meter från dammen under groddjurens aktivitetsperiod (mars – september).

Varken mindre vattensalamander eller vanlig grodas livsmiljöer är i sig skyddade men populationerna kan gynnas av habitatförbättrande åtgärder i området, vilket även skulle kunna kompensera för eventuella djur som förolyckats i samband med avverkningen kring dammen. Lämpliga åtgärder kan exempelvis kunna vara att placera ut död ved av olika dimensioner i området kring bäcken som löper österut för att underlätta groddjurens rörelse i området. Möjligen skulle detta även kunna bidra till att djur rör sig i mindre utsträckning i planområdet under byggnationen och därmed ytterligare minska risken att förolyckas. På sikt kan groddjur även gynnas av att träd tillåts komma upp längs med bäcken. I samband med Callunas utvärdering av avverkningens konsekvenser (Mattsson & Alvunger 2022) lämnades förslag på att skapa övervintringsplatser. Även detta bedöms kunna förbättra förutsättningarna för groddjur i området.

Skydds- och kompensationsåtgärder samt försiktighetsmått

Då denna utredning utgår ifrån tidigare genomförda inventeringar och inte har innefattat några fältbesök i området är flera av de förslag på åtgärder som lämnas av mer generell karaktär. Detaljerande anvisningar och stöd vid utförande av åtgärder bör ges av biologisk expertis vid tiden för utförandet. En sammanfattning av föreslagna skydds- och kompensationsåtgärder presenteras i punktform nedan.

- Inga arbeten som riskerar att döda fåglar, ägg och ungar eller förstöra fåglars bon genomförs under deras häckningsperiod 15 mars – 31 juli. Detta innefattar avverkning och markarbeten samt eventuella andra arbeten som kan innebära en påtaglig störning.
- Restaurera snarast livsmiljöer för mindre hackspett i de nära omgivningarna motsvarande minst den ianspråktaga ytan i naturvärdesobjekt 12, 30, 33 och 35 som kompensation för redan genomförd avverkning. Det är viktigt att biologisk expertis medverkar vid urval av lämpliga restaureringsområden och vid genomförande av åtgärder.
- Undanta resterande del av naturvärdesobjekt 30 från exploatering.

- Undvik exploatering inom 50 m från lekvattnet för mindre vattensalamander och vanlig groda under perioden 15 mars – 15 maj.
- Undvik dränering eller förorening av lekvattnet.
- Placera inte upplag inom 50 meter från dammen under groddjurens aktivitetsperiod (mars – oktober).
- Skapa övervintringsplatser på lämplig plats öster om lekvattnet (se förslag i Mattsson & Alvunger 2022).

Förslag på ytterligare habitatförbättrade åtgärder

- Uppsättning av 10–20 småfågelholkar i trädmiljöer och i anslutning till bebyggelse.
- Utveckla där så är möjligt solbelysta buskar och bryn med inhemska arter, gärna blommande och bärande träd och buskar. Övergången till naturvärdesobjekt 30 och möjligen även naturvärdesobjekt 12 kan vara särskilt lämpligt.
- Placera död ved av olika dimensioner i anslutning till bäcken som löper österut för att öka insektsproduktionen och underlätta groddjurens rörelser i området.
- Tillåt på sikt en lövträdsbård komma upp längs bäcken.

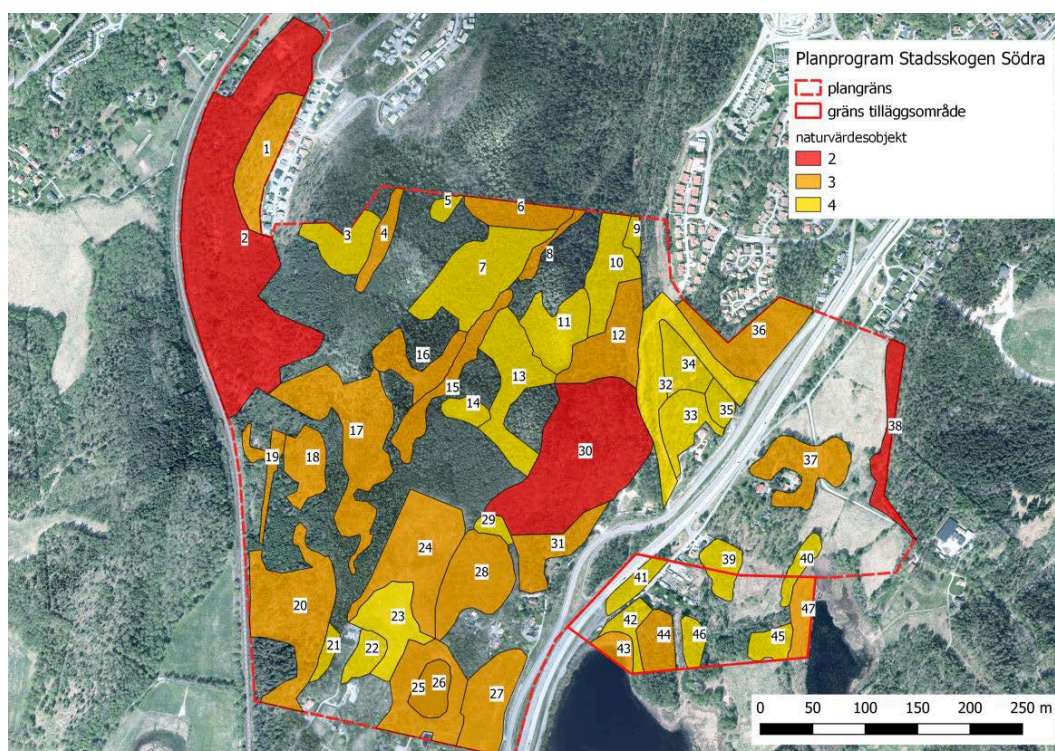
Referenser

- Alfsdotter, T. & Bergil, T. 2019. Södra stadsskogen, Planprogram. Naturvärdesinventering i Stadsskogen, Alingsås kommun. Melica miljökonserter.
- Eriksson, A., Kristoffersson, M., Beecken, K. 2022. Detaljplan för Brynge-skogsvägen, Alingsås kommun - Miljökonsekvensbeskrivning samrådshandling. Calluna AB.
- Mattsson, J. & Alvunger, D. 2022. PM Påverkan och skyddsåtgärder vid Bryngeskogsvägen, Alingsås kommun. Calluna AB
- Mattson, J. & Edvardsson, E. 2020. Artinventering Södra skogen, Alingsås kommun. Calluna AB.
- SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken, Uppsala.
- Svensk författningssamling 2007:845. Artskyddsförordning. Miljö- och energidepartementet.
- Sörensen, J. 2017. Naturvärdesinventering – Södra Stadsskogen, Alingsås kommun 2017. Calluna AB.

Internetbaserade källor

- Mark- och miljööverdomstolen, mål nr. P 10706–2.
<https://www.domstol.se/globalassets/filer/domstol/markochmiljooverdomstolen/avgoranden/2022/p-10706-21-dom-2022-12-20.pdf/>

Bilaga 1 - Naturvärdesobjekt (2019)

NV-objekt	Beskrivning (Alfsdotter & Bergil 2019)
12. Lövrik blandskog	<p>Blandskog med stort inslag av lövträd, främst ek, i slutningen åt öster. Inslag av grovbarkiga gamla björkar och tallar. Påträffade arter; klippfrullania (S) och fjällig filtlav (Ö) som indikerar goda förutsättningar för intressant lav- och mossflora.</p> <p>Naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde.</p>
30. Ulvakleven	<p>Hög bergknalle med välutvecklade, typiskt zonerade branter mot sydost, med lodytor och thalusbrant. Uppe på berget växer grov ekblandad barrblandskog, som dock på flera ställen fallit för storm och angrepp av barkborre, och därmed bildat gläntor med grova svampangripna lågor. Längs krönet i sydost växer gamla vindhårdade tallar och ekar. I thalusbranten nedom lodytorna dominerar ädellövträd, framförallt skogslind (S), men även asp, lönn, björk, bok och hassel. Några grova ekar, varav en av jättesträdsmått ingår, liksom flera hålträd med bland annat hål av mindre hackspett (NT). Påträffade arter; vispstarr (Ö), krushättemossa (S), skogslind (S), mindre hackspett (NT)</p> <p>Naturvärdesklass 2, högt naturvärde</p>
32. Kraftledningsgator	<p>Båda kraftledningsgatorna har röjts länge och utvecklat hedkaraktärer, en naturtyp som minskar i utbredning. Typiska hedkaraktärer i</p>

NV-objekt	Beskrivning (Alfsdotter & Bergil 2019)
	<p>kraftledningsgatorna är öppna hällar, ljung och enbuskar. I västra grenen finns också en hävdad körväg med öppen gräsmark längs den nergrävda kabeln. Gräsmarken är dock delvis invaderad av den invasiva arten parkslide.</p> <p>Naturvärdesklass 4, visst naturvärde</p>
33. Ekskogssluttning	<p>Relativt klen, gallrad ekskog med fältskikt av blåbärstyp. Ont om död ved.</p> <p>Naturvärdesklass 4, visst naturvärde</p>
34. Tallskog mellan kraftledningsgatorna	<p>Klen till medelgrov tallskog av blåbärstyp. Inslag av hällar, ljung och viss död ved.</p> <p>Naturvärdesklass 4, visst naturvärde</p>
35. Blandskog med damm	<p>Blandskog av björk, tall och gran med sumpskogspartier och en grävd damm som kan vara lekvatten för grodor och salamandrar. Inslag av grova träd.</p> <p>Naturvärdesklass 4, visst naturvärde</p>
36. Tall-ek-blandskog i ostsluttning	<p>Blandskog av grov, gammal tall och mestadels medelgrov ek med fältskikt av blåbärstyp. Påträffade arter; vispstarr (Ö) och krushättemossa (Ö).</p> <p>Naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde.</p>

Bilaga 2 - Sammanfattande tabell, fåglar

Artnamn	Kategori	Vetenskapligt namn	Häckningsbiotop	Boplats	Bedöms påverkas	Motiv till bedömning	Åtgärd för att undvika/minimera påverkan
spillkråka	NT EU	<i>Dryocopus martius</i>	Grovstammig tall- och blandskog, även bokskog.	Bohål ofta i högstammig tall eller asp på omkring 5–10 m höjd. Ofta hackas nytt hål ut varje år.	Nej	Stora revir (400-1000 ha). Mindre del försvinner men de mest lämpliga delarna sparas	
grönsångare	NT	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Sluten, högstammig skog. Gärna ekskog eller granskog med lövinslag.	Bo på marken, dolt av tuva, trädrot eller växtlighet, gärna så det någon del av dagen får ljus på sig.	Ja	Revir i huvudsak utanför exploateringsytan. Intrång i NV-objekt 12 och 30 har sannolikt påverkat revir.	Undanta resterande del av objekt 30 från exploatering, restaurera motsvarande yta som den avverkade delen av objekt 12 och 30.
svartvit flugsnappare	NT	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Trädgårdar, parker, öppen bland- och lövskog	Hålträd, holk	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
björktrast	NT	<i>Turdus pilaris</i>	Olika sorters skogs- mark och lövsly t ex öppnare löv- och blandskog, parker, parker, trädgårdar	Skålformat bo, oftast mellan ca 1-10 m upp i träd, ibland även på marken. Kan även ha bo på	Nej	KEF upprätthålls i vardagslandskapet trots förlust av häckplats.	

Artnamn	Kategori	Vetenskapligt namn	Häckningsbiotop	Boplats	Bedöms påverkas	Motiv till bedömning	Åtgärd för att undvika/minimera påverkan
			och höga videbestånd. Häckar både i kolonier och som ensaka par.	skylt, rishögar eller på fågelholk i tätortsmiljöer.			
grönfink	EN	<i>Chloris chloris</i>	Skogsbryn, hagmarker och dungar. Även i enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar	Skålformat bo i enbuskar eller täta granar på några meters höjd.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
gröngöling		<i>Picus viridis</i>	Lövskog, park och lövblandad barrskog, ofta i anslutning till jordbruksmark.	Bo hackas ut i grova eller senvuxna, svampangripna lövträd, ofta asp.	Möjligen	Har högre krav på sin livsmiljö, liknande mindre hackspett.	Bedöms gynnas av åtgärder för mindre hackspett.
järnsparv		<i>Prunella modularis</i>	Skogsmark, i synnerhet med inslag av unggranskog. Även trädgårdar och parker samt buskage och dungar i jordbrukslandskap. En förutsättning för häckning är att det finns ett tätt/välutvecklat buskskikt.	Bo på marken i tätvegetation.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	

Artnamn	Kategori	Vetenskapligt namn	Häckningsbiotop	Boplats	Bedöms påverkas	Motiv till bedömning	Åtgärd för att undvika/minimera påverkan
mindre hackspett	NT	<i>Dryobates minor</i>	Lövskog och blandskog med äldre ädellövträd	Bo hackas ut i murkna lövträd eller lövträdsstubbar	Ja	Avverkade naturvärdesobjekt nr 12, 30, 33 och 35 bedöms som lämpliga livsmiljöer och har troligen ingått i tidigare revir. Födosöksförutsättningarna kan ha påverkats.	Kompensationsåtgärd i och med avverkning. Restaureering av lämpliga områden av motsvarande storlek i närområdet. Arten bör beaktas vid övergripande planering i Stads-skogen.
mindre flugsnappare	EU	<i>Ficedula parva</i>	Ogallrad ädellövskog och barrblandskog, minst 50 år. Busk och fältskikt inte avgörande.	Häcker i trädhåligheter, bakom bark och i hål efter grenbrott eller hackspettar. Träden är ofta döda och av mindre diameter än många andra hålhäckande arter.	Nej	Fynd utanför planområdet.	
gulsparv	NT	<i>Emberiza citrinella</i>	Öppna miljöer med buskslag. Skogsbryn och buskmarker, oftast i närheten av odlad mark. Även	Bo på marken eller i låg buske. Ofta vid stenmurar, i	Nej	KEF i vardagslandskapet.	

Artnamn	Kategori	Vetenskapligt namn	Häckningsbiotop	Boplats	Bedöms påverkas	Motiv till bedömning	Åtgärd för att undvika/minimera påverkan
			hyggen och kraftledningsgator.	skogsbryn, diken eller andra småbiotoper.			
blåmes		<i>Cyanistes caeruleus</i>	skogsmark, helst lövskog eller blandskog, park och trädgård.	Trädhål eller holk.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
korp		<i>Corvus corax</i>	Stora revir i öde skogsmark och områden med branter.	Risbo i brant eller i träd. Även kraftledningsstolpe.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
nötväcka		<i>Sitta europaea</i>	Bland- och lövskog med äldre träd. Större parker och trädgårdar.	Bo i trädhållighet som kan muras igen för att få ett lagom stort ingångshål.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
stenknäck		<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Löv- och blandskog, främst äldre ädellövskog.	Bo ofta högt upp i lövträdklyka eller vid stammen.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
stjärtmes		<i>Aegithalos caudatus</i>	Löv- och blandskog med naturlig beståndsstruktur och välutvecklad undervegetation (hassel	Bo av mossa i grenklyka, maskeras med näver och lavar.	Möjligen	Har högre krav på sin livsmiljö, liknande mindre hackspett.	Bedöms gynnas av åtgärder för mindre hackspett.

Artnamn	Kategori	Vetenskapligt namn	Häckningsbiotop	Boplats	Bedöms påverkas	Motiv till bedömning	Åtgärd för att undvika/minimera påverkan
			och sälj) samt döda träd.				
talgoxe		<i>Parus major</i>	Skogsmark, park och trädgård.	Bo i holk eller trädhål.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
trädkrypare		<i>Certhia familiaris</i>	Skogsmark med täta partier, ofta med inslag av barrträd.	Boet under barkflaga på stam.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
bofink		<i>Fringilla coelebs</i>	Alla typer av skogsmark, park och trädgård.	Bo i stamklyka som kamoukteras med mossor och lavar.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
gransångare		<i>Phylloscopus collybita</i>	Olika typer av skogsmark, gärna strandkrattskog, högstammig lövskog men även granskog med inslag av löv.	Bo på marken eller lågt i tät vegetation.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
grönsiska		<i>Spinus spinus</i>	Barr- och blandskog, gärna högstammig granskog. Behöver tillgång till al och björk för att få föda.	Bo högt i gran.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	

Artnamn	Kategori	Vetenskapligt namn	Häckningsbiotop	Boplats	Bedöms påverkas	Motiv till bedömning	Åtgärd för att undvika/minimera påverkan
gärdsmyg		<i>Troglodytes troglodytes</i>	I skog med tät och rissig undervegetation med rotvältor, rishögar och täta busksnår. Gärna i bäckravinerna och lummiga trädgårdar men förekommer även på hyggen och i andra mer triviala miljöer.	Bo i risbuske, rotvälta, enbuske eller liknande.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
kaja		<i>Corvus monedula</i>	I skog, odlingsmark och bebyggelse.	Håligheter i byggnader, klippskrevor, andholkar och träd, även i människans närhet.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
koltrast		<i>Turdus merula</i>	Skogsmark, park och trädgård samt enbuskmarker.	Bo placeras lågt i buske eller träd	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
kungsfågel		<i>Regulus regulus</i>	Barr- eller blandskog med inslag av äldre gran. Gärna tät skog.	Bo högt upp i gran.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	

Artnamn	Kategori	Vetenskapligt namn	Häckningsbiotop	Boplats	Bedöms påverkas	Motiv till bedömning	Åtgärd för att undvika/minimera påverkan
lövsångare		<i>Phylloscopus trochilus</i>	Träd- och buskmark.	Bo på marken, gärna i skydd av grästuva.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
mindre korsnäbb		<i>Loxia curvirostra</i>	Granskog eller blandskog med mycket gran.	Bo högt i gran.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
nötskrika		<i>Garrulus glandarius</i>	Barrskog, lövskog och större tätare parker.	Bo i hög buske eller träd	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
ringduva		<i>Columba palumbus</i>	Skog, park och trädgård. Gärna ogallrad granskog. Även i bebyggelse.	Bo i tätt barrträd, enkel plattform av kvistar.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
rödhake		<i>Erithacus rubecula</i>	Gärna frodig granskog med lövinslag, även lövskog med graninslag och täta buskage.	Bo i ihålig stubbe, rotvälta eller skreva.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
skata		<i>Pica pica</i>	Vid bebyggelse.	Klotformat risbo i trädkrona.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
större hackspett		<i>Dendrocopos major</i>	Skogsmark, framför allt med barrträd då	Hackar ut bohål, ofta i lövträd. Använder ibland	Nej	KEF i vardagslandskapet.	

Artnamn	Kategori	Vetenskapligt namn	Häckningsbiotop	Boplats	Bedöms påverkas	Motiv till bedömning	Åtgärd för att undvika/minimera påverkan
			dessa frön är viktig vinterföda.	samma träd i flera år men gör nya håligheter.			
svarthätta		<i>Sylvia atricapilla</i>	Fuktig eller skuggig skogsmark eller parker med tät undervegetation.	Boet lågt i buske.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
sädesärta		<i>Motacilla alba</i>	Öppen odlingsmark eller bebyggelse.	Bo i hålighet i stenmur, under tegelpanna, ventil, vedtrave, stenröse o dyl.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
taltrast		<i>Turdus philomelos</i>	Frodig skogsmark.	Bo ofta i tät och ung gran.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	
trädgårdssångare		<i>Sylvia borin</i>	Skogsmark med gläntor, dungar, vildvuxna parker och dungar med tät undervegetation. Endast buskar och solitärträd inte tillräckligt.	Bo lågt i buske eller tät undervegetation.	Nej	KEF i vardagslandskapet.	